

d'actes d'un congrés o jornada, l'Esbart Català de Dansaires té la voluntat d'editar el resum de les Aportacions a la dansa catalana: trobada d'inèdits, impublicats i publicats per tal de poder posar aquesta informació a l'abast dels interessats.

Relació d'aportacions i autors:

- Tesaurus de la dansa i de la festa. Rosalía Conesa i Montserrat Garrich
- Les danses de Vilanova. Montserrat Santacana
- Foc en dansa: anàlisi dels balls de diables tradicionals del Penedès i el Camp de Tarragona. Ramon Vallverdú
- El ball de cascavells de Súria. Núria Balaguer i Toni Hernández dels Trabucaires del Tro Gros de Súria
- El ball de les gitanes de Vilafranca del Penedès: memòria d'una reinterpretació. Raimon Casals
- El ball cantat, recurs interdisciplinari. Pompili Massa
- Cap de dansa del Pinell de Brai. Josep M. Ferré i Margarita Anioarte
- Apunts de recerca. Carles d'Abàsolo
- Carrutxa de Reus: les seves publicacions. Montserrat Solà
- El ball de les donzelles de Granollers. Conxita Armengol
- Ignasi Viñolas i el seu arxiu. Albert Viñolas
- El ball de l'Espolsada de Cardeu al 1902: centenari d'una filmació. Albert Manyosa
- Balls i danses a les comarques tarragonines. Josep Bargalló
- El ball de cavallets de Sitges. Ramon Parés i Lidia Estany
- El ball de bastons de Prats de Lluçanès. Roser Reixach
- Esbart Verdaguier. Roger Costa

Sobre arxius de la "memòria democràtica": l'Arxiu Històric de CCOO de Catalunya

Javier Tébar Hurtado.

Director de l'Arxiu Històric de CCOO de Catalunya

La Fundació Cipriano García és l'entitat que gestiona l'Arxiu de Comissions Obreres, creat l'any 1989. Els seus objectius són recuperar, organitzar, conservar i difondre el fons documental, extraordinàriament dispers per la geografia catalana, generat per l'activitat de les Comissions Obreres (CCOO) catalanes al llarg del darrer mig segle. La seva vocació és la d'oferir un servei al públic, que té com a finalitat essencial de proporcionar materials per aprofundir en el coneixement de la nostra història recent, de forma especial en el món del treball.

Orígens, particularitats i paradoxes

Una primera característica d'aquest arxiu està vinculada a la mateixa trajectòria històrica del sindicalisme català que va néixer sota la dictadura franquista. Les Comissions havien estat inicialment, cap a finals dels anys cinquanta del segle xx, formes d'autoorganització dels treballadors: es constituïen davant d'una demanda o conflicte, per desaparèixer una vegada finalitzats aquests. Durant la dècada dels seixanta aquest moviment unitari dels treballadors adoptaria maneres de relacionar-se més orgàniques, tot i ser flexibles i obertes, i abandonarien la clandestinitat en què s'havia ancorat el sindicalisme tradicional de preguerra. Les Comissions van representar, en aquest sentit, una extraordinària novetat dins el panorama de l'oposició antifranquista. Vinculaven les reivindicacions

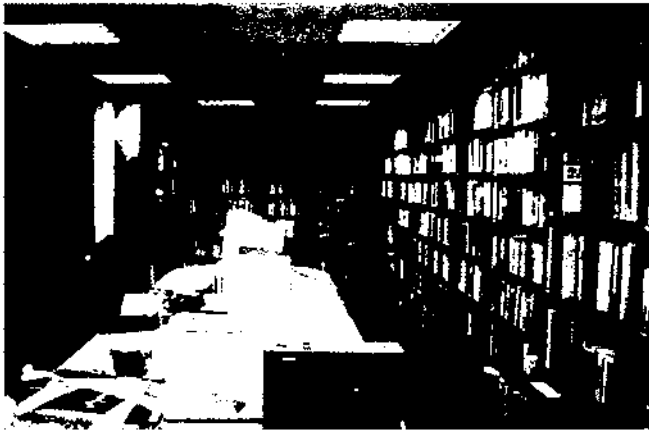
laborals i polítiques tot aprofitant els marges legals, molt estrets, però existents, amb la intenció de fer pressió en el terreny laboral i enfortir la protesta social i política. Es definí com un sindicalisme de classe i nacional l'any 1967, amb la formació de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya. Les CCOO van ser declarades il·legals pel Tribunal Suprem, després d'un breu període de tolerància, el mes de març d'aquell mateix 1967. Començaren llavors a ser el blanc de la repressió governamental, es trobaren amb grans dificultats per organitzar-se i, fins a la transició política espanyola, es caracteritzaren pel fet de tenir una gran capacitat de mobilització social. El context en el qual van reeixir les Comissions propicià la pèrdua irremissible de la major part dels arxius d'aquell moviment: les primeres actes de les seves comissions de ram i de coordinació, els informes sobre la situació laboral i sobre l'estratègia organitzativa que es plantejaven... van ser destruïts per part de la mateixa militància a partir del 1967 per autoprotegir-se. Altres documents foren objecte de la confiscació per part de les forces d'ordre públic, ja que eren útils en els interrogatoris de la policia i es presentaven com a proves als judicis polítics contra els activistes sindicals.

Avui es dona la paradoxa, producte de la situació suara descrita, que aquesta documentació, incorporada sovint als expedients oberts per l'activitat repressiva del règim, ha perdut la seva vali-

desa o utilitat probatòria com a conseqüència de les llibertats i garanties de l'actual sistema polític. Actualment aquests documents, a banda d'oferir noves fonts als historiadors, han estat fonamentals per dignificar molts dels homes i de les dones que van lluitar contra la Dictadura. En alguns casos aquests mateixos documents han estat l'aval per fer efectives les indemnitzacions amb les quals l'Administració pública ha tractat de compensar simbòlicament les víctimes del franquisme, com és el cas dels expresos polítics. Per tant, es pot considerar que avui formen part de la història fosca de la repressió, alhora que representen algunes de les petjades que han d'ajudar a la recuperació de la "memòria democràtica" del país. Això potser hauria de fer-nos reflexionar sobre el fet que els "arxius repressius" són de signe polisèmic, en tant que també potser sobretot? donen compte de les víctimes i no exclusivament dels aparells i instruments de repressió.

Procedència dels fons i col·leccions documentals: la "militància total"

Aquest centre d'arxiu privat, que és entitat col·laboradora de l'Arxiu Nacional de Catalunya, s'ha nodrit fonamentalment del dipòsit i cessió de fons i col·leccions de persones i entitats que han tingut vinculació amb Comissions, entre els quals s'hi compten afiliats, quadres sindicals, tècnics i professionals, fins a un total de 355. La forma en què s'ha creat ha fet que l'Arxiu conservi, més enllà de la documentació estrictament vinculada amb les Comissions, un altre tipus de documents procedents d'un univers ampli d'associacions i iniciatives (de jurats i comitès d'empresa, veïnals, col·lectius d'aturats, organitzacions polítiques, grups de dones, etc.) que han estat producte de la mateixa pluriactivitat, en els terrenys polític, cultural i associatiu, de la major part de les persones

Biblioteca auxiliar de la sala de consulta de la Fundació Cipriano García.

que han fet cessió dels seus arxius personals. Certament, a partir de la documentació, podria fer-se una caracterització de la militància de llavors com la del "militant total", és a dir, que una mateixa persona o grup de persones duen l'activisme a un conjunt molt ampli d'escenaris de la lluita social. Això comporta que el nostre Arxiu sigui fonamentalment un arxiu del món del treball durant el període franquista i la transició democràtica, ahora que també és potencialment útil per la recerca d'altres àmbits temàtics propicis per a la història social i política.

El conjunt de particularitats que hem anat assenyalant amb relació a aquest centre fan que, essent el tractament arxivístic el mateix que per a qualsevol altre arxiu, plantegi algunes solucions diferenciades. No té massa sentit tractar de cercar-hi una organicitat que no comparteix amb els arxius d'institucions o entitats que han mantingut una activitat diladada en el temps, sense veure's massa alterades pels canvis polítics. La raó fonamental que això sigui així és el context on es produïa i la mateixa activitat dels moviments sindicals i de la resta de moviments socials durant el període franquista.

Es disposa d'una biblioteca auxiliar especialitzada en història obrera i relacions laborals, que té prop de 5.000 volums. Tanmateix, la major importància recau en els

seus fons documentals, per als quals s'ha elaborat un quadre d'organització estructurat en els epígrafs següents: fons sindicals, d'òrgans de representació obrera en les empreses, d'empreses, d'assessories i advocats laborals, d'organitzacions polítiques, de moviments socials, de l'Església i dels moviments cristians, d'associacions i col·legis professionals, fons especials i col·leccions factícies.

Difusió i recerca

Entre les activitats de recerca i difusió volem destacar la creació d'una col·lecció de fons orals anomenada "Biografies obreres (1939-1978)", que ha obtingut el suport de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC); la col·lecció està formada per un total de 163 històries de vida de treballadors i treballadores del conjunt de Catalunya. Aquesta col·lecció ha estat explotada per fer diferents recerques, entre les quals destaquen "Treball, treballadors i sindicalisme i administració pública" (1997), "Tenería Moderna Franco-Española" (1999), "Memòria democràtica de Sabadell" (2001), "Entre el barri i la fàbrica: memòria, 'subjectivitats' i xarxes socials. Cultures en la militància obrera als suburbis de l'àrea metropolitana barcelonina" (IPEC-Anàlisi 2002-2003), el catàleg "La premsa silenciada. Clandestinitat, exili i contrainformació"

(2004), i "Militàncies invisibles. Les dones en Comissions" (2005). Algunes d'aquestes iniciatives han vist la llum en format de publicació, d'altres s'han traduït en exposicions, mentre que la darrera té format de vídeo. Prevista també per enguany, i en base a la documentació recollida a diferents ciutats franceses, s'està duent a terme la producció de l'exposició Retrats de migració. Estratègies per fer-se un lloc, amb la col·laboració del Museu de la Immigració de Catalunya (Sant Adrià de Besòs) i d'altres institucions públiques i privades, la inauguració de la qual estava prevista per a la primera setmana d'abril de 2005. Aquesta exposició viatjarà per diferents ciutats catalanes i l'any 2006 està previst traslladar-la, en col·laboració amb el Casal Català de París, a la capital francesa.

Per a més informació sobre aquesta entitat, vegeu

<http://www.conc.es/arxiu>